

ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

GEMEENTE
**Hardinxveld-
Giessendam**

Aan de gemeenteraad van de gemeente Hardinxveld-Giessendam
Postbus 175
3370 AD HARDINXVELD-GIESSENDAM

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Ref.: HB/AvS

Geachte leden van de gemeenteraad,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2024 van gemeente Hardinxveld-Giessendam (verder genoemd: Hardinxveld-Giessendam) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2024 en de Controleprotocol van Hardinxveld-Giessendam, vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2024. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 617.000 en de rapporteringstolerantie voor dit accountantsverslag op € 100.000.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2024 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole:

Gemeente Hardinxveld-Giessendam (x € 1.000)	2024	2023
Jaarrekening		
Balanstotaal	77.563	72.821
Eigen vermogen	31.942	32.278
Totaal lasten inclusief reservemutaties	61.688	58.580
Totaal baten inclusief reservemutaties	62.106	59.985
Resultaat (na mutaties in de reserves)	418	1.405
Materialiteit	617	585

Het college heeft de jaarrekening 2024 vastgesteld op 27 mei 2025. De jaarrekening wordt goedgekeurd door de gemeenteraad op 10 juli 2025. Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid af te geven bij deze jaarrekening, mits de jaarrekening ongewijzigd wordt goedgekeurd door de raad. Dit leidt indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via ons getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

Ter ondersteuning van ons oordeel over de jaarrekening hebben wij specifieke paragrafen in onze controleverklaring opgenomen aangaande onze controleaanpak van frauderisico's en continuïteit.

Zonder afbreuk te doen aan de goedkeurende strekking van onze controleverklaring, is in onze controleverklaring een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden opgenomen. Deze paragraaf wijst gebruikers van de jaarrekening op de rechtmatigheidsverantwoording.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van B&W van Hardinxveld-Giessendam om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het college is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het college heeft in de jaarrekening 2024 in hoofdstuk 2.5.7 de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag onder 1.9 de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening nog wordt gewijzigd, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Onze bevindingen hebben wij op 26 mei 2025 voorgelegd aan uw organisatie en vervolgens toegelicht op 26 mei 2025. De bevindingen hebben wij vervolgens op 10 juni 2025 toegelicht aan uw Auditcommissie.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van Hardinxveld-Giessendam en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

drs. J. (Jaap) Schot RA

INHOUDSOPGAVE

1. Gemeente Hardinxveld-Giessendam in beeld	5
2. Onze belangrijkste boodschappen aan Hardinxveld-Giessendam	9
2.1. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid	9
2.2. Rechtmatigheidsverantwoording	9
2.3. Belangrijkste bevindingen	10
3. Vermogen, resultaat en continuïteit	10
3.1. Analyse resultaat en resultaatontwikkeling	10
3.2. Financiële positie en continuïteit	11
3.3. Weerstandsvermogen	12
3.4. Financiële vooruitzichten	12
4. Jaarverslag.....	13
5. Controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2024	13
5.1. Rechtmatigheid.....	13
5.2. Voorraden-Grondexploitaties.....	18
5.3. Sociaal domein	19
5.4. WNT-verantwoording	19
5.5. SiSa-verantwoording.....	20
5.6. IT-beheersing	21
5.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid	22
6. Overige onderwerpen	24
6.1. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	24
6.2. Tijdsbesteding.....	24
6.3. Verplichte rapportering fraude en continuïteit in onze controleverklaring.....	24
6.4. Onafhankelijkheid	26
6.5. Duurzaamheid	26
7. Slot.....	27
Bijlage 1 – SiSa bijlage 2024 gemeente Hardinxveld-Giessendam.....	28

1. Gemeente Hardinxveld-Giessendam in beeld

In onderstaand overzicht geven wij een totaalbeeld van de financiële positie en interne beheersing van de gemeente Hardinxveld-Giessendam met verwijzingen naar de verdere uitwerking in dit verslag.

De onder “Financiële positie” opgenomen signalering is uitsluitend een cijfermatige berekening en aansluiting en is geen kwaliteitsaanduiding. De gehanteerde normen onder “Norm” zijn algemene, bruikbare normen waaraan wij de gemeente Hardinxveld-Giessendam toetsen.

	Geen noemenswaardige bevindingen		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een verhoogd risico/verhoogde impact
	Geen tekortkomingen, wel relevante bevindingen en/of aandachtspunten		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een hoog risico/grote impact
	Beperkte tekortkomingen en/of bijzondere aandachtspunten		

Onderwerp	Bevindingen 2024	Norm / paragraaf	Signalering	
			2024	2023
FINANCIËLE POSITIE				
Saldo van baten en lasten	Saldo van baten en lasten (€ -336.000) als % van totale baten (€ 59.491.000) is -0,6%.	> 0% < 0% < -2%		
Gerealiseerde resultaat	Resultaat na reservemutaties (€ 418.000) als % van totale baten inclusief reservemutaties (€ 62.106.000) is 0,7%.	> 0% < 0% < -2%		
Schuldquote	Eigen vermogen (€ 31.942.000) als % van totale baten (€ 59.491.000) is 53,7%.	> 50% > 25% < 25%		
Vermogenspositie	Eigen vermogen (€ 31.942.000) als % van totaal vermogen (€ 77.563.000) is 41,2%.	> 30% > 10% < 10%		
Weerstandsvermogen	Het beschikbare weerstandsvermogen als factor van de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt 1,9 (2023: 1,9).	> 1,5 > 1,0 < 1,0		

Onderwerp	Bevindingen 2024	Norm / paragraaf	Signalering	
			2024	2023
INTERNE BEHEERSING				
Verslagleggings- en controleproces	De concept-jaarrekening was bij aanvang van onze jaarrekening-controle gereed op de paragraaf grondbeleid na en van voldoende kwaliteit. De beantwoording van onze vragen is een aandachtspunt voor Hardinxveld-Giessendam. Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn meerdere financiële correcties verwerkt. Daarnaast is sprake geweest van een aantal aanpassingen in de presentatie en toelichtingen. De controle heeft een langere doorlooptijd en meer inzet van uren gekost. Het controlebudget is hierdoor enigszins overschreden.	5.7 & 6.1		
Risicobeheersings- en controlesysteem	Het evalueren van de risico's en beheersingsmaatregelen heeft voldoende de aandacht in de planning- en control cyclus van Hardinxveld-Giessendam. Dit is ook voldoende zichtbaar en aantoonbaar in de rapportages hierover.	Management-letter 2024		
(Verbijzonderde) interne controle	De VIC werkzaamheden worden door Hardinxveld-Giessendam vooralsnog gegevensgericht en achteraf uitgevoerd. Tijdige afronding van de VIC is een belangrijk aandachtspunt voor Hardinxveld-Giessendam.			

Onderwerp	Bevindingen 2024	Norm / paragraaf	Signalering	
			2024	2023
Rechtmatigheid	Uit de rechtmatigheids-verantwoording blijkt dat de omvang van rechtmatigheidsfouten van Hardinxveld-Giessendam hoger zijn dan de daarvoor gestelde grens. Gecorrigeerd voor acceptabele begrotingsafwijkingen komen de rechtmatigheidsfouten hoger uit dan de daarvoor gestelde grens.	5.1		
Administratieve processen	Wij constateren dat er binnen Hardinxveld-Giessendam – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Voor onze detailbevindingen en onze aanbevelingen over de interne beheersing verwijzen wij naar onze managementletter 2024 van 22 november 2024.	Management-letter 2024		
IT-beheersing	Wij constateren vanuit de controle van de jaarrekening geen aanwijsbare risico's voor de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevens-verwerking. Wel signaleren wij aandachtspunten. Er is voldoende aandacht voor de beheersing van het risico van cybercriminaliteit. Hardinxveld-Giessendam is hierin grotendeels afhankelijk van de Servicegemeente Dordrecht.	5.6		
Single information, Single audit (SiSa)	Wij signaleren aandachtspunten in de interne beheersing voor wat betreft de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten, baten en balansposities die verband houden met de SiSa-regelingen.	5.5		

Onderwerp	Bevindingen 2024	Norm / paragraaf	Signalering	
			2024	2023
	Wij zien dat er ten opzichte van 2023 belangrijke stappen zijn gezet ter verbetering van de beheersing van en verantwoording over de SiSa-regelingen.			

2. Onze belangrijkste boodschappen aan Hardinxveld-Giessendam

2.1. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2024 van Hardinxveld-Giessendam in belangrijke mate afgerond. Openstaand zijn nog:

1. Te ontvangen gecontroleerde jaarstukken GR Sociaal
2. Beantwoording nog openstaande vragen (zie gele arcering in dit verslag)

Wij geven bij de jaarrekening 2024 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Dit onder het voorbehoud dat deze jaarrekening ongewijzigd wordt goedgekeurd door de gemeenteraad. De accountantscontrole over verslagjaar 2024 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

In onze controleverklaring nemen wij een zogenaamde paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden op. Deze paragraaf wijst gebruikers van de jaarrekening op de rechtmatigheidsverantwoording. Uit de rechtmatigheidsverantwoording 2024 blijkt dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen en/of onduidelijk zijn hoger uitkomen dan de daarvoor gestelde grens, ook na aftrek van acceptabele begrotingsafwijkingen. Deze paragraaf doet geen afbreuk aan ons oordeel met betrekking tot de jaarrekening.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening 2024 als geheel vastgesteld op € 617.000 voor fouten en € 1.851.000 voor onzekerheden. De rapporteringstolerantie voor dit accountantsverslag is overeenkomstig het Controleprotocol 2024 van Hardinxveld-Giessendam vastgesteld op € 100.000.

De getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage over 2024 is door ons vastgesteld.

2.2. Rechtmatigheidsverantwoording

Op pagina 161 van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. Het college heeft conform het door de gemeenteraad vastgestelde Controleprotocol een verantwoordingsgrens van 1% gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er rechtmatigheidsfouten boven deze verantwoordingsgrens zijn geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering als onderdeel van het jaarverslag is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden boven de door de gemeenteraad vastgestelde rapportagegrens van € 100.000 toegelicht. Wij adviseren de raad en college in gesprek te gaan over de geconstateerde onrechtmatigheden en de gerapporteerde maatregelen die worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

In paragraaf 5.1 van dit accountantsverslag hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

2.3. Belangrijkste bevindingen

Op basis van onze interim-controle en jaarrekeningcontrole kwalificeren wij de interne beheersing in opzet voldoende. De belangrijkste aandachtspunten voor Hardinxveld-Giessendam vanuit onze interim-controle en jaarrekeningcontrole zijn:

- Het formaliseren van afspraken, verantwoordelijkheden en kwaliteitsmonitoring ten aanzien van de uitbestede processen bij de Bedrijfsvoering Drechtsteden. Dit geldt in het bijzonder voor de uitbestede IT-omgeving met de komst van de Cyberbeveiligingswet (NIS2).
- Hardinxveld-Giessendam heeft met ingang van 4 november 2024 een organisatiewijziging ingezet. Een belangrijk aandachtspunt bij de ingezette verandering is de transitie naar de nieuwe situatie. Een eerste jaar kan worden gezien als een transitieperiode, waarbij het belangrijk is goed te blijven monitoren over het verloop en de verantwoordelijkheden en taken. Wij verwijzen hiervoor naar onze managementletter 2024.

Met betrekking tot de interne beheersingsmaatregelen binnen de administratieve processen zijn door ons geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.

3. Vermogen, resultaat en continuïteit

3.1. Analyse resultaat en resultaatontwikkeling

De jaarrekening 2024 geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2024 van € 31,9 miljoen (2023: € 32,3 miljoen) en een voordelig resultaat na mutaties in de reserves over 2024 van € 418.000 (voordelig resultaat 2023: € 1.405.000). Begroot na wijziging was een resultaat van € 388.000 voordelig. Het verschil tussen de realisatie en de begroting na wijziging kent diverse oorzaken. De belangrijkste verschillen zijn:

- hogere dotatie pensioenvoorziening wethouders en voorziening wachtgeldens oud-bestuurders (€ 0,4 mln.);
- lagere lasten jeugdwet op basis van afrekening SOJ (€ 0,6 mln.);
- hogere baten gemeentefonds dan begroot (€ 0,3 mln.);
- hogere lasten bedrijfsvoering (salarissen, inhuur personeel en bijdragen samenwerkingsverbanden (€ 0,9 mln.);
- hogere onttrekkingen reserves dan begroot (€ 1,0 mln.).

Voor een analyse van de verschillen per programma tussen begroting en realisatie verwijzen wij naar de programmaverantwoording in de jaarrekening op pagina 138 en verder. Voor een analyse van de verschillen per programma tussen begroting en realisatie verwijzen wij naar de individuele programmaverantwoordingen in het jaarverslag onderdeel 'Wat heeft het gekost' per programma.

De opbouw van het rekeningresultaat 2024 is als volgt:

Hardinxveld-Giessendam (x € 1.000)	Begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Baten	52.637	62.023	59.491	56.039
Lasten	52.351	61.446	59.827	56.100
Saldo van baten en lasten	286	577	-336	-61
Onttrekkingen aan reserves	1.015	1.651	2.615	3.946
Toevoegingen aan reserves	1.127	1.840	1.861	2.480
Saldo reservemutaties	-112	-189	754	1.466
Resultaat na reservemutaties	173	388	418	1.405

In de gewijzigde begroting 2024 is een positief resultaat opgenomen van € 388.000 na reservemutaties. De afwijking met het werkelijke resultaat over 2024 is toegelicht in het jaarverslag bij het onderdeel programmaverantwoording. Over de ontwikkeling in het resultaat wordt de raad geïnformeerd.

3.2. Financiële positie en continuïteit

Onderstaand overzicht, overgenomen uit de jaarstukken 2024 van Hardinxveld-Giessendam (pagina 62) geeft aan de hand van financiële kengetallen en ratio's een beeld van de financiële positie van Hardinxveld-Giessendam per balansdatum en de (financiële) ontwikkeling daarin.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	24%	39%	24%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	22%	39%	23%
Solvabiliteitsratio	44%	39%	41%
Grondexploitatie	22%	2%	23%
Structurele exploitatieruimte	0%	1%	1%
Belastingcapaciteit	97%	106%	109%

We merken op dat de kengetallen over het algemeen gelijk zijn ten opzichte van 2023. Hardinxveld-Giessendam licht toe dat de financiële positie van de gemeente over het algemeen voldoende is en de gemeente daarmee voldoende weerbaar.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Het college bevestigt dat er geen twijfel bestaat ten aanzien van de financiële omvang van het vermogen van Hardinxveld-Giessendam om de continuïteit te waarborgen. Wij hebben de continuïteitsveronderstelling als basis voor de jaarrekening 2024 beoordeeld en wij kunnen ons verenigen met de toepassing van de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

3.3. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van Hardinxveld-Giessendam heeft de aandacht van management, college en gemeenteraad.

Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin Hardinxveld-Giessendam de risico's in beeld brengt en periodiek monitort. In de jaarstukken 2024 is een risicotabel opgenomen in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing". Ook de structurele exploitatieruimte is in deze paragraaf uitgewerkt. Dit kengetal geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om eigen lasten te dragen. In de jaarrekening heeft Hardinxveld-Giessendam aangegeven dat de structurele exploitatieruimte een 1% is over 2024 en daarmee verbeterd is ten opzichte van 2023 (0%).

Op basis van de huidige inzichten schat Hardinxveld-Giessendam in dat per eind 2024 volgens de vermelde risicotabel in paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de jaarrekening, een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van € 3,4 miljoen noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële structurele risico's weerstand te bieden.

Vervolgens is de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen weerstandscapaciteit die benodigd zou moeten zijn. Op grond van deze analyse is een weerstandscapaciteit van € 6,5 miljoen beschikbaar (2023: € 5,8 miljoen). De beschikbare ratio weerstandsvermogen komt uit op 1,9 (2023: 1,9).

Gezien het risicoprofiel van Hardinxveld-Giessendam adviseren wij u de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

Hoewel er geen harde norm is voor de gewenste omvang van het weerstandsvermogen, kan worden gesteld dat uw gemeente voldoende weerstandscapaciteit bezit om onvoorziene financiële tegenvallers op te vangen.

3.4. Financiële vooruitzichten

Afgelopen november heeft de gemeenteraad de begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2025-2028 vastgesteld. Uit deze begroting blijkt dat Hardinxveld-Giessendam:

1. Voor het boekjaar 2025 een tekort begroot van € 365.000 voor reservemutaties en voor de jaren 2026-2028 een structureel tekort van € 2,3 miljoen na reservemutaties aflopend tot €1,1 miljoen tekort in 2028.
2. De opgave van Hardinxveld-Giessendam is in lijn met het sectorbeeld.

Op basis van het doorlopend begrotingsproces heeft Hardinxveld-Giessendam een sluitende begroting 2025 weten te realiseren. Hardinxveld-Giessendam heeft door dit proces goed inzicht verkregen in de (on)mogelijkheden voor verdere ombuigingen. Op basis van de inzichten vanuit de meerjarenbegroting staat Hardinxveld-Giessendam voor een opgave die keuzes vraagt vanuit de gemeente. Op basis van de voorjaarsnota vanuit het Rijk zullen de negatieve begrotingssaldi 2026-2028 enigszins gedempt worden. Het beeld is dat de tekortperiode verschuift naar de begrotingsjaren 2028 en verder.

Op basis van de door de raad vastgestelde programmabegroting 2025-2028 blijkt het volgende beeld:

- begrotingssaldo 2025: € nihil;
- begrotingssaldo 2026: € 2,42 (negatief);
- begrotingssaldo 2027: € 1,56 (negatief);
- begrotingssaldo 2028: € 1,17 (negatief).

4. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2024 andere informatie, die bestaat uit:

- jaarverslag, bestaande uit programma's en paragrafen;
- Overige gegevens;
- bijlagen.

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het jaarverslag en andere informatie mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2024 van Hardinxveld-Giessendam de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

5. Controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2024

5.1. Rechtmatigheid

5.1.1. *Stand van zaken wetgeving*

Boekjaar 2023 was het eerste jaar waarin Hardinxveld-Giessendam in lijn met adviezen van de commissie BBV een rechtmatigheidsverantwoording heeft opgenomen in de jaarrekening. Het wettelijk kader om dit te doen was de gewijzigde Gemeentewet. Het BBV en het BADO waren bij het vaststellen van de jaarrekening 2023 nog niet aangepast. Voor boekjaar 2024 is dit nog steeds de situatie. De NBA heeft door middel van Alert 48 richtlijnen gegeven om hiermee om te gaan. Voor boekjaar 2024 dient Hardinxveld-Giessendam de rechtmatigheidsverantwoording conform de jaarrekening 2023 vorm te geven.

5.1.2. Wijziging wetgeving 2025

Op 21 maart 2025 is het [besluit](#) genomen om het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) aan te passen. De belangrijkste wijzigingen hierbij zijn het verder verankeren van de rechtmatigheidsverantwoording in de wet- en regelgeving. In de besluiten zijn twee wijzigingen opgenomen die voor boekjaar 2025 actie vereisen van uw organisatie:

- De gemeenteraad stelt de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid vast op ten hoogste 2% van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves.
- Voor de uitvoering van de accountantscontrole bedraagt de goedkeurings-tolerantie momenteel voor fouten 1% van de totale lasten verhoogd met toevoegingen aan de reserves en voor onzekerheden in de uitvoering van de controle 3%. In de wijziging vervalt het onderscheid tussen fouten en onzekerheden. Voortaan zal worden uitgegaan van één percentage, namelijk van 2% van de lasten, om te bepalen of een aangepast oordeel over de financiële overzichten noodzakelijk is. Dit leidt vanaf boekjaar 2025 tot de volgende toleranties:

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/Afkeurende verklaring
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle	$\leq 2\%$	$>2\% - \leq 4\%$	$> 4\%$

Voor boekjaar 2025 betekent dit dat in ieder geval de volgende stukken herzien moeten worden, waarbij de nieuwe toleranties gehanteerd dienen te worden:

- financiële verordening (art. 212);
- controleprotocol;
- eventuele overige stukken waarin nog oude percentages worden genoemd, zoals een intern controleplan.

5.1.3. Rechtmatigheidsafwijkingen 2024

In de rechtmatigheidsverantwoording 2024 in de jaarrekening heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hieronder hebben wij het kader van de gemeenteraad voor de (interne) rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waaraan Hardinxveld-Giessendam moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant moet voldoen.

Onderwerp	Percentage/norm	Bedrag
Totale lasten 2024	n.v.t.	€ 59.827.000
Realisatie volgens Jaarrekening 2024		
Toevoegingen aan de reserves 2024	n.v.t.	€ 1.861.000

Realisatie volgens Jaarrekening 2024		
Basis voor berekening goedkeuringstolerantie getrouwheid en verantwoordingsgrens rechtmatigheid	n.v.t.	€ 61.688.000
Accountant		
Materialiteit BADO voor getrouwheidsfouten	1%	€ 616.880
Materialiteit BADO voor onzekerheden in de controle	3%	€ 1.850.640
Rapporteringstolerantie voor toelichting getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle in het accountantsverslag	Controleprotocol	€ 100.000
Rechtmatigheid		
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door de gemeenteraad	1%	€ 616.880
Rapporteringsgrens voor individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonzekerheden in de paragraaf Bedrijfsvoering	Financiële verordening	€ 100.000

Rechtmatigheidsafwijking	Rechtmatigheidsfout	Rechtmatigheids- onduidelijkheid	Waarvan acceptabel	Waarvan niet- acceptabel
Begrotingscriterium				
Begrotingsoverschrijding lasten programma 1. Dienstverlening en bestuur	€ 727.145	€ 0	€ 560.145	€ 167.000
Begrotingsoverschrijding lasten programma 2. Leefomgeving en veiligheid	€ 173.164	€ 0	€ 119.164	€ 54.000
Begrotingsoverschrijding lasten programma 5. Bedrijfsvoering en Algemene dekkingsmiddelen	€ 1.050.986	€ 0	€ 174.986	€ 876.000
Overschrijdingen investeringskredieten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Subtotaal begrotingscriterium	€ 1.951.295	€ 0	€ 854.295	€ 1.097.000
Voorwaardencriterium				
EU-aanbesteding	€ 1.407.771	€ 0	N.v.t.	€ 1.407.771
Subtotaal voorwaardecriterium	€ 1.407.771	€ 0	N.v.t.	€ 1.407.771
TOTAAL	€ 3.359.066	€ 0	€ 854.295	€ 2.504.771

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

5.1.4. Begrotingsrechtmatigheid

Onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt Hardinxveld-Giessendam de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten.

Over 2024 heeft Hardinxveld-Giessendam volgens de gewijzigde begroting 2024 € 61,4 miljoen aan lasten voor bestemming begroot (primitieve begroting 2024 € 52,4 miljoen) tegenover € 59,8 miljoen aan werkelijke lasten (2023: € 56,1 miljoen). Aan baten heeft Hardinxveld-Giessendam over 2024 een bedrag geraamd van € 62,0 miljoen volgens de gewijzigde begroting 2024 (primitieve begroting 2024 € 52,6 miljoen), tegenover € 59,5 miljoen aan werkelijke baten (2023: € 56,0 miljoen). Dit betekent een onder realisatie van de lasten en baten in 2024.

Hardinxveld-Giessendam kent meerdere programma's. Op deze programma's is in 2024 sprake van de volgende begrotingsafwijkingen op de lasten en de baten:

Programma	Werkelijk 2024	Begroot (na wijziging) 2024	Afwijking begroting 2024 (-/- betreft onderschrijding)
Lasten			
1 Dienstverlening en bestuur	€ 3.719	€ 3.013	€ 706
2 Leefomgeving en veiligheid	€ 15.832	€ 15.658	€ 174
3 Vitaal en sociaal	€ 26.874	€ 27.936	€ - 1.062
4 Ruimte en economie	€ 5.830	€ 8.339	€ - 2.509
5 Bedrijfsvoering en Algemene dekkingsmiddelen	€ 423	€ 290	€ 133
Overhead	€ 7.148	€ 6.210	€ 939
Totaal	€ 59.827	€ 61.446	€ 1.619
Baten			
1 Dienstverlening en bestuur	€ 393	€ 282	€ 110
2 Leefomgeving en veiligheid	€ 8.454	€ 8.850	€ - 396
3 Vitaal en sociaal	€ 7.348	€ 6.652	€ 696
4 Ruimte en economie	€ 2.848	€ 6.183	€ - 3.336
5 Bedrijfsvoering en Algemene dekkingsmiddelen	€ 40.376	€ 40.028	€ 348
Overhead	€ 72	€ 27	€ 45
Totaal	€ 59.491	€ 62.023	€ - 2.531

In 2024 is sprake van (begroting)afwijkingen op de investeringskredieten met een totaalsaldo van € 54.000.

In de Kadernota Rechtmatigheid 2024 is een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt.

2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij overschrijdingen van lasten of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten dan begroot is hiervan sprake als de begroting niet tijdig* met begrotingswijzigingen is aangepast.

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid.

*Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' tussen de gemeenteraad en het college. De spelregels met betrekking tot het informeren en vaststellen van begrotingswijzigingen bij overschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

Hardinxveld-Giessendam heeft in de vernieuwde financiële verordening 2024 ex. artikel 212 Gemeentewet afspraken opgenomen over wat in dit opzicht tijdig is. In artikel 12.6 van de financiële verordening is bepaald dat overschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en afwijkingen van baten per programma ten opzichte van de begroting niet als onrechtmatig worden beschouwd indien deze afwijkingen in de tussenrapportage worden gemeld en toegelicht aan de gemeenteraad.

Voor de toelichting op de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten verwijzen wij naar uw inhoudelijke analyses in de jaarrekening in hoofdstuk 2.5 (Toelichting op het overzicht van baten en lasten) en Bijlage 4 (kredietenstaat). Hardinxveld-Giessendam heeft in de paragraaf bedrijfsvoering de afwijkingen gewogen en bepaald welke afwijkingen rechtmatig zijn, onrechtmatig zijn en welke onrechtmatigheden volgens het beleid van de gemeenteraad acceptabel worden verklaard. De conclusie is dat er over boekjaar 2024 begrotingsonrechtmatigheden zijn vastgesteld bij Hardinxveld-Giessendam voor een totaalbedrag van € 2.005.300, waarvan een deel van € 854.300 acceptabel is verklaard. Hiervoor verwijzen wij u naar het overzicht dat is opgenomen in hoofdstuk 5.1.3 van dit accountantsverslag.

5.1.5. Voorwaardecriterium

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van Hardinxveld-Giessendam zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. Hardinxveld-Giessendam controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en van de rechtmatigheidsverantwoording.

Hardinxveld-Giessendam ziet voorafgaand aan aanbestedingen toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar. Uit de (verbijzonderde) interne rechtmatigheidscontrole zijn een viertal onrechtmatigheden geconstateerd. De bestedingen hiervan in 2024 zijn voor een totaalbedrag van €1.407.771 onrechtmatig. In de paragraaf bedrijfsvoering is toegelicht dat dit beveiliging opvang locaties vluchtelingen Oekraïne betreft en inhuur van personeel.

5.2. Voorraden-Grondexploitaties

5.2.1. Algemeen

De gemeentelijke grondexploitaties van Hardinxveld-Giessendam vormen 5% van het balanstotaal van Hardinxveld-Giessendam. Belangrijk onderdeel van onze controle is de controle van de juiste waardering van de grondexploitaties.

Voor alle grondexploitaties van Hardinxveld-Giessendam vinden jaarlijks actualisaties plaats. Over de ontwikkelingen wordt de raad tussentijds geïnformeerd. De uitkomsten van de actualisatie per 1 januari 2025 worden bij het vaststellen van de jaarstukken goedgekeurd door de gemeenteraad.

Hardinxveld-Giessendam heeft zorgvuldige aandacht besteed aan een correcte waardering van haar grondposities in de jaarrekening 2024 en het proces dat hiertoe moet leiden. De Nota Grondbeleid stelt dat Hardinxveld-Giessendam tweemaal per jaar de grondexploitaties actualiseert, waarvan eenmaal bij het MPG de Actualisatie grondexploitaties wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Hierin wordt verantwoording afgelegd en inzicht gegeven in alle activiteiten met betrekking tot het beheren en exploiteren van gronden, bestaande uit de grondexploitaties.

5.2.2. Actualisatie grondexploitaties 1-1-2025

De gemeentelijke grondexploitaties van Hardinxveld-Giessendam zijn naar de stand van 1 januari 2025 geactualiseerd en worden bij het vaststellen van het MPG goedgekeurd door de gemeenteraad. Hierbij zijn door Hardinxveld-Giessendam belangrijke keuzes gemaakt en standpunten ingenomen. Met deze berekeningen heeft Hardinxveld-Giessendam ook beoordeeld of de onderhanden werk positie in de balans van 2024 op een juiste wijze is gewaardeerd en in welke mate Hardinxveld-Giessendam verliesvoorzieningen moet treffen en/of (tussentijds) resultaat moet nemen over 2024.

In de paragraaf Grondbeleid en in de toelichting op de balans (voorraden) is dit nader uiteengezet.

5.2.3. Bevindingen

Op basis van een risicoanalyse hebben wij de grondexploitaties gecontroleerd. Naar aanleiding daarvan constateren we dat de beheersing van de projecten en inschatting en bewaking van de belangrijke risico's toereikend is. De risico's die Hardinxveld-Giessendam loopt zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening. Wij verwijzen naar de toelichting onder de voorraden in de jaarrekening, waarin het college van de actieve grondexploitaties onder meer status, voortgang, schattingen, bijbehorende risico's en verwachte financiële uitkomsten toelicht.

5.3. Sociaal domein

Hardinxveld-Giessendam voert diverse regelingen (decentralisaties) uit in het sociaal domein. Hardinxveld-Giessendam heeft deze taken deels uitbesteed bij externe partijen. Voor de lasten Jeugdhulp en Wmo en voor de uitkeringen (Participatiewet en aanverwante regelingen) steunt de gemeente (deels) op financiële verantwoordingen van deze (externe) uitvoerders die zijn voorzien van een controleverklaring en finale afrekeningen.

5.3.1. Participatiewet en Wmo

De uitkeringen waaronder de Participatiewet (inclusief Tozo) en de Bijzondere bijstand zijn uitbesteed aan de GR Sociaal. Verder is de uitvoering van de Wmo gedelegeerd aan de GR Sociaal. Er wordt jaarlijks door Hardinxveld-Giessendam met de GR Sociaal afgerekend op basis van de werkelijke lasten. Door de accountant van GR Sociaal is 2 juli 2025 een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening en het overzicht van gemandateerde taken. In deze financiële verantwoording zijn onder meer opgenomen de bestedingen en baten van de SiSa-regelingen ultimo 2024 van Hardinxveld-Giessendam. De lasten en baten uit hoofde van deze SiSa-regelingen zijn derhalve getrouw en rechtmatig opgenomen in de jaarrekening 2024 van de Hardinxveld-Giessendam.

5.3.2. Jeugdhulp

De gemeente Hardinxveld-Giessendam heeft de Jeugdhulp gedelegeerd bij de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ). Dat betekent dat het volledige proces ondergebracht is binnen deze organisatie en de SOJ ook verantwoordelijk is voor rechtmatige uitvoer, besteding en administratie van de Jeugdwet. Op basis van de concept cijfers van de jaarrekening 2024 van de SOJ heeft Hardinxveld-Giessendam een totaal lasten 2024 van € 5,7 miljoen aan Jeugdhulpkosten verantwoord.

5.4. WNT-verantwoording

5.4.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2024 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2024](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

5.4.2. *Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden*

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de directie en het bestuur overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Het WNT-protocol voorziet niet in het uitvoeren van controlewerkzaamheden die zekerheid geven over de verantwoorde bezoldiging in relatie tot de bezoldigingsafpraak. Dat houdt in dat wij op grond van het protocol deze werkzaamheden niet hoeven uit te voeren en ook niet uitgevoerd hebben. Wij kunnen daarom niet uitsluiten dat er verschillen zijn tussen de uitbetaalde bezoldiging en de daarover gemaakte afspraken. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafpraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken. Ons is bevestigd dat er naast de arbeidsovereenkomsten met gemeentesecretaris en griffier geen andere bezoldigingsafspraken bestaan.

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

5.5. **SiSa-verantwoording**

Bij de jaarrekening 2024 voegt Hardinxveld-Giessendam als bijlage de SiSa-verantwoording over 2024 toe. Hardinxveld-Giessendam heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkering (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2024 rapporteren over de SiSa-regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat Hardinxveld-Giessendam de SiSa-bijlage correct en volledig heeft ingevuld en aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage 2024 gecontroleerd, die door Hardinxveld-Giessendam is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2024 van 20 februari 2025. Wij benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Wij merken op dat het aantal SiSa-regelingen nog steeds omvangrijk is. In de jaarrekening 2024 verantwoordt Hardinxveld-Giessendam inmiddels 27 regelingen.

5.5.1. Opvang Oekraïense vluchtelingen

De Rijksoverheid heeft veiligheidsregio's opdracht gegeven om gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen (ontheemden) te realiseren. De financiële impact van de vluchtelingencrisis is groot. De extra kosten voor Hardinxveld-Giessendam bedragen over 2024 € 2 mln. De bijdrage over 2023 heeft het Rijk ongewijzigd vastgesteld.

Hardinxveld-Giessendam heeft deze aanvullende kosten apart geregistreerd en heeft de kosten gecontroleerd via interne controle en verbijzonderde interne controle op getrouwheid en rechtmatigheid. Het is uw verwachting dat de compensatie over 2024 € 2,9 mln. bedraagt op basis van de SiSa-verantwoording 2024. Het financiële resultaat op de opvang bedraagt daarmee ongeveer € 0,9 mln. positief.

Voor de vergoeding van meerkosten en de verantwoording van meerkosten in de jaarrekening 2024 van Hardinxveld-Giessendam zijn landelijk afspraken gemaakt, onder meer in het Bekostigingsbesluit en een Verantwoordinginstructie (Oekraïne). De verantwoording over de besteding van de meerkosten eerste opvang ontheemden Oekraïne verloopt via de SiSa-systematiek (Single information, Single audit). In het Verantwoordingsoverzicht SiSa 2024 in de jaarrekening 2024 van Hardinxveld-Giessendam legt Hardinxveld-Giessendam verantwoording of over ontvangen bijdragen en de bestedingen.

Op grond van de regeling mag een gemeente het meerdere ontvangen normbedrag toevoegen aan het resultaat van de gemeente.

5.5.2. SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van voorgeschreven, verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Wij hebben de SiSa-tabel van Hardinxveld-Giessendam opgenomen in bijlage 1 bij dit accountantsverslag.

5.6. IT-beheersing

Vanuit onze controle van de jaarrekening zijn geen aanwijsbare risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wel constateren wij dat er over 2024 geen restore-tests zijn uitgevoerd op de back-ups van de voor de jaarrekeningcontrole relevante applicaties.

Enkele bevindingen, aanbevelingen en aandachtspunten zijn gerapporteerd in onze managementletter. In dit verslag noemen wij als specifiek aandachtspunt dat Hardinxveld-Giessendam afhankelijk is van de informatievoorziening vanuit Bedrijfsvoering Drechtsteden.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

Het huidige IT-landschap wordt gedomineerd door Cloud- en SaaS-oplossingen. Het zwaartepunt van IT-beheersing verschuift daardoor naar toegangsbeheer en het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Hierbij hebben wij nog enkele verbeterpunten geconstateerd. Die hebben wij gerapporteerd in onze managementletter.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van Hardinxveld-Giessendam. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek (de controle van de jaarrekening).

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscan's door specialisten.

In algemene zin merken wij op dat publieke organisaties steeds vaker doelwit zijn van cybercriminaliteit. Uit trainingen die wij verzorgen blijkt dat organisaties vaak onvoldoende zijn voorbereid op een cyberincident (door cybercriminaliteit of anderszins). Direct hiermee samenhangende aspecten zijn de naleving van [NIS2-richtlijn](#) en de in het derde kwartaal 2025 te verwachten [Cyberbeveiligingswet](#). Wij kunnen desgewenst ondersteuning verlenen bij een evaluatie door een IT-specialist van Verstegen.

5.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid

De volgende financiële correcties zijn doorgevoerd naar aanleiding van de controle (groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000):

Betreft	Effect op activa	Effect op passiva	Effect op baten en lasten	Toelichting
Voorziening wachtgeld voormalig wethouders		€ 180.000	€ - 180.000	Er was nog geen voorziening gevormd voor de wachtgeldverplichtingen van twee voormalige wethouders.
Voorraad naar voorziening dubieuze debiteuren	€ 117.952 €-117.952			Rubriceringsfout. Vordering op derde partij oninbaar en gepresenteerd onder de voorziening dubieuze debiteuren.
Voorraad naar voorzieningen	€ 270.927	€ 270.927		Voorziening voor Pieter de Hoogh verplaatst van de voorraden naar de voorzieningen.
Overige correcties onder de rapporteringstolerantie		€ - 94.000	€ 94.000	Diverse correcties met zowel positieve als negatieve effecten op het resultaat kleiner dan de rapporteringstolerantie.
Saldo	€ 270.927	€ 356.927	€ - 86.000	Het saldo van baten en lasten (voor reservemutaties) is gedaald

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatie-, rubricerings- en toelichtingsvereisten van het BBV, SiSa-verantwoording, begrotingsrechtmatigheid en de rechtmatigheidsverantwoording.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2024 en de doorgevoerde correcties geen verschillen van inzicht geweest met uw organisatie.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Herstelbare getrouwheidsfouten werken volgens bijlage 6 'Beslisboom getrouwheid en rechtmatigheidsbevindingen' van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV niet door als rechtmatigheidsfout voor de rechtmatigheidsverantwoording (voorwaardencriterium).

Het totaal van de geconstateerde afwijkingen op het gebied van de getrouwheid blijft binnen de goedkeuringstoleranties. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2024 goedkeurend voor getrouwheid.

6. Overige onderwerpen

6.1. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de Hardinxveld-Giessendam en Verstegen opgestelde opdrachtafspraken. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces 2024 constateren wij het volgende:

- De concept-jaarrekening was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole grotendeels gereed en van voldoende niveau. De paragraaf grondbeleid en de toelichting op de verschillen in de programma's zijn later aangevuld.
- Het jaarverslag is voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole in concept aan ons opgeleverd ter verdere beoordeling.
- De analyses, specificaties en documentatie die wij hebben opgevraagd voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole zijn tijdig aangeleverd en waar nodig tijdens de uitvoering van onze controlewerkzaamheden aangevuld.
- Wij constateren dat er veel (vervolg)vragen noodzakelijk zijn geweest, wat zowel van uw organisatie als ons controleteam extra tijd en inspanning heeft gevergd.

6.2. Tijdsbesteding

De tijdsbesteding t/m halverwege mei (moment van rapportering concept accountantsverslag) is gelijk aan het beschikbare budget. Voor de verdere afronding en afwikkeling van de controle zal er een onderbouwde afrekening volgen.

6.3. Verplichte rapportering fraude en continuïteit in onze controleverklaring

De controle van de jaarrekening van Hardinxveld-Giessendam is aan te merken als een wettelijke controleopdracht. Dit impliceert dat wij in onze controleverklaring bij de jaarrekening vanaf 2022 rapporteren over fraude- en continuïteitsrisico's die relevant zijn geweest bij het plannen en uitvoeren van onze controlewerkzaamheden. Daarbij geven wij aan hoe wij op deze risico's hebben ingespeeld.

De rapportage van de accountant over fraude en continuïteit is in de basis geënt op de verantwoording van frauderisicobeheersingsmaatregelen en de toelichting op de continuïteitsverwachtingen in het jaarverslag. Uiteraard dient de inhoud van het jaarverslag ook op deze thema's proportioneel te zijn en een juiste en volledige voorstelling van zaken te geven.

6.3.1. *Fraude*

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben wij onderzocht en geëvalueerd in hoeverre de jaarverslaglegging van Hardinxveld-Giessendam vatbaar is voor materiële afwijkingen als gevolg van fraude. Vanuit algemene en branche-breed relevante frauderisicofactoren is in dat kader onder meer aandacht besteed aan het risico van:

- bewuste beïnvloeding door de raad, college en management van de presentatie van de jaarcijfers teneinde een ander beeld voor te stellen dan de werkelijkheid;
- het op oneigenlijke gronden aanspraak maken op doeluitkeringen en/of andere bijdragen van derden;
- subjectiviteit en/of onzakelijk handelen bij transacties met verbonden partijen;
- het realiseren van vastgoedtransacties op onzakelijke gronden.

In de controleverklaring lichten wij toe dat Hardinxveld-Giessendam niet beschikt over een actueel en geformaliseerd overkoepelend risicobeheersings- en controlesysteem. De raad heeft de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de fraudebeheersing. Hardinxveld-Giessendam heeft echter wel beleid en treft waarborgen gericht op ontdekken en beperken van frauderisico's. Hardinxveld-Giessendam beschikt niet over M&O beleid. Voor de komende periode is (door)ontwikkeling en formalisatie van deze frauderisicoanalyse en het M&O beleid nodig, evenals een nadrukkelijke verankering van de fraudepreventie in de interne controle. Hiermee kunnen de belangrijkste frauderisico's periodiek worden geïnventariseerd, geadresseerd en geëvalueerd. Wij adviseren om een risicobeheersingssysteem, inclusief schriftelijke (fraude)risicoanalyse, te implementeren. Wij benadrukken dat wij met onze aanbeveling vooral doelen op een praktische invulling en uitvoering, passend bij de grootte en de activiteiten van Hardinxveld-Giessendam en passend binnen uw beschikbare capaciteit en middelen.

Uit onze controlebevindingen is niet gebleken dat de jaarverslaglegging 2024 van Hardinxveld-Giessendam afwijkingen bevat als gevolg van de hiervoor vermelde frauderisico's. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Het college heeft ons schriftelijk bevestigd dat de jaarrekening naar diens beste weten geen afwijkingen bevat die het gevolg zijn van fraude.

Meer informatie hierover is te vinden in de [NBA-Brochure Verplichte rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring bij de jaarrekening; wat betekent dit voor u als klant.](#)

6.3.2. Continuïteit

Naast rapportering over frauderisico's is rapportering over continuïteitsrisico's vanaf 2022 verplicht in de controleverklaring bij de jaarrekening van gemeenten. Hardinxveld-Giessendam heeft in de jaarstukken inzicht gegeven in de toekomstverwachting van de gemeente. Gemeenten kennen als overheidsorgaan feitelijk geen risico van discontinuïteit. Wel bestaat het risico dat gemeenten (tijdelijk) hun financiële zelfstandigheid verliezen en een zogenoemde artikel 12-status krijgen.

Hardinxveld-Giessendam heeft voor 2025 een sluitende begroting gepresenteerd. Voor de begrotingsjaren 2026-2028 is de begroting niet sluitend. Hardinxveld-Giessendam heeft een opgave om meerjarig te komen tot een sluitende begroting. De precieze invulling hiervan moet nog worden vormgegeven in overleg met de gemeenteraad. De provincie heeft regulier repressief toezicht op Hardinxveld-Giessendam.

6.4. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van Hardinxveld-Giessendam op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Met betrekking tot het verslagjaar 2024 hebben wij naast de controle ondersteunende werkzaamheden verricht ten aanzien van de verbijzonderde interne controle. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd door een team wat niet betrokken is bij de controlewerkzaamheden.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de Hardinxveld-Giessendam.

6.5. Duurzaamheid

Decentrale overheden spelen een belangrijke rol bij het realiseren van duurzaamheid in de samenleving. Door middel van een duurzaamheidsrapportage krijgen gemeenten een instrument voor het in kaart brengen van hun duurzaamheidsprestaties. Decentrale overheden zijn niet verplicht om onder de CSRD (of onder andere duurzaamheidswetgeving) te rapporteren. Decentrale overheden hebben een rol in de waardeketen van CSRD-plichtige ondernemingen. Deze ketenpartners zijn op bepaalde punten afhankelijk van informatie van decentrale overheden. In het bijzonder geldt dit voor de financiële instellingen waar decentrale overheden een groot deel van hun financiering vandaan krijgen.

Eind 2024 is de 'Handreiking Duurzaamheidsrapportage en -verantwoording voor decentrale overheden' verschenen. Deze handreiking kan Hardinxveld-Giessendam helpen met het opzetten van een duurzaamheidsverantwoording. Advies vanuit de handreiking is om gebruik te maken van een groeimodel. Het is de bedoeling dat op sectorniveau de zogeheten dubbele materialiteitsanalyse (dubbel omdat het enerzijds gaat om de impact van de gemeente op de buitenwereld en anderzijds de impact op de eigen organisatie) wordt uitgevoerd. Hiermee krijgen gemeenten collectief inzicht in de onderwerpen die het meest materieel zijn voor de organisatie en de stakeholders.

In lijn met de handreiking adviseren wij u dit onderwerp te agenderen en stapsgewijs te starten, bijvoorbeeld door de CO2-uitstoot van de gemeente inzichtelijk te maken om vervolgens reductiedoelstellingen te formuleren voor de eigen organisatie.

Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die Hardinxveld-Giessendam heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het jaarverslag. Daarover hebben wij gerapporteerd in onze managementletter.

Wij blijven graag benadrukken dat duurzaamheid de komende jaren – in welke vorm dan ook – van toenemend belang zal zijn voor de bedrijfsvoering van overheidsorganisaties.

Dit onderstreept het belang om duurzaamheid te betrekken bij alle facetten van de bedrijfsvoering, al dan niet afgedwongen door wet- en regelgeving of belangrijke contractpartijen in de keten.

7. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.

Bijlage 1 – SiSa bijlage 2024 gemeente Hardinxveld-Giessendam

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2024	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

	kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024			
G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): Goedkeurend
 Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: Goedkeurend